

PM 2008: RVIII (Dnr 334-3610/2007)

Remiss av slutbetänkandet **Mångfald är framtiden (SOU 2007:50)**

Remiss från Kulturdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Remissen besvaras med vad som anförs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Madeleine Sjöstedt anför följande.

Ärendet

Regeringen beslutade 2004 att utlysa 2006 till Mångkulturår i Sverige. I december 2004 tillkallades en nationell samordnare för Mångkulturåret med uppdrag att på ett nationellt plan svara för samordningen av förberedelser och genomförande av projektet samt att med utgångspunkt i de uttalade målen utarbeta ett program för året. Samordnaren överlämnade sitt delbetänkande *Agenda för mångkultur. Programförklaring och kalendarium för Mångkulturåret 2006* (SOU 2005:91) till regeringen den 28 oktober 2005. Slutbetänkandet *Mångfald är framtiden* (SOU 2007:50) överlämnades till regeringen i oktober 2007 och har skickat på remiss till Stockholms stad. Remissen i sin helhet återfinns på www.regeringen.se.

Beredning

Ärendet har remitterats till kulturnämnden.

Kulturnämnden ställer sig bakom förslagen i slutbetänkandet, men anser att de inte direkt berör kulturförvaltningens arbete.

Mina synpunkter

Stockholm är en i grunden mångkulturell stad med ett omfattande kulturliv inom alla områden. Denna kulturella rikedom är en av stadens främsta tillgångar. Det är därför viktigt att den används som en av utgångspunkterna i stadens strategiska utvecklingsarbete.

För att arbetet med att lyfta fram mångfalden i kulturlivet ska stärkas ytterligare har flera viktiga initiativ tagits av kulturnämnden de senaste åren. De tidigare stödformerna "kulturstöd" respektive "integrationsstöd", har slagits samman till ett "kultur- och integrationsstöd". Målet är att stödet bättre ska lyfta fram kvalitetskultur från ett bredare område och att hela kulturlivet ska känna ansvar för att rekrytera publik från alla delar av staden oavsett vilken kulturell bakgrund medborgarna har.

Stödformen Jalla! har också skapats för att bidra till projekt med mångkulturella uttryck som genomförs av ungdomar. Inom kulturskolan kommer projektet *Världens musik och dans* att utvecklas ytterligare.

I detta perspektiv är utredningen *Mångfald är framtiden* en god inspirationskälla för framtida politikområden, även om den i huvudsak riktar sig till de statliga kulturinstitutionerna. Därför är det angeläget att stadens kulturverksamheter noggrant följer vad statens institutioner i Stockholm vidtar för åtgärder som resultat av utredningen. De offentligt finansierade verksamheterna i staden ska dra åt samma håll. Arbetet med att stärka mångfalden i Stockholms kulturliv har ännu så länge bara börjat.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande Remissen besvaras med vad som anförs i promemorian.

Stockholm den 20 december 2007

MADALIENE SJÖSTEDT

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Carin Jämtin* (s) enligt följande.

För att kunna möjliggöra att stadens verksamheter genomsyras av mångfald och bredd är det nödvändigt att det finns tillräckliga resurser. Den borgerliga majoriteten har valt att prioritera skattesänkning före att satsa på att utveckla till exempel kulturverksamheten i staden. Genom att göra besparingar på bland annat kulturskolan och verksamhet för barn och unga, men även kulturverksamhet i stadsdelarna och i skolan kommer majoriteten i Stockholm att se till att mångfald och bredd riskeras.

ÄRENDET

Regeringen beslutade 2004 att utlysa 2006 till Mångkulturår i Sverige. I december 2004 att tillkallades en nationell samordnare för Mångkulturåret med uppdrag att på ett nationellt plan svara för samordningen av förberedelser och genomförande av projektet samt att med utgångspunkt i de uttalade målen utarbeta ett program för året. Samordnaren överlämnade sitt delbetänkande *Agenda för mångkultur. Programförklaring och kalendarium för Mångkulturåret 2006* (SOU 2005:91) till regeringen den 28 oktober 2005. Slutbetänkandet *Mångfald är framtiden* (SOU 2007:50) överlämnades till regeringen i oktober 2007 och skickades på remiss.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till kulturnämnden.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 6 november 2007 att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut och därutöver anföra:

Mångkulturkommitténs slutbetänkande landar huvudsakligen i slutsatser och förslag till åtgärder som berör statliga institutioner, varför det inte direkt berör Stockholms stad. Några saker förtjänar dock att uppmärksammas.

Vi lever i ett mångkulturellt samhälle, vilket skapar enorma möjligheter och stor dynamik. Men det är lång väg kvar till ett samhälle där alla kulturer har samma möjligheter att leva och utvecklas. Att skapa möjligheter för att nå dit är en av våra stora utmaningar, såväl i Stockholm som i resten av Sverige och världen.

Kulturell pluralism, öppenhet för nya intryck och att olika synsätt, traditioner och sedvänjor bryts mot varandra är naturliga delar i ett dynamiskt samhälle, inte minst i en storstad som Stockholm. Mångkultur berör alla delar av samhället. Mot den bakgrunden är slutbetänkandet angeläget. Staden bedriver också, inte minst genom just kulturförvaltningen, ett omfattande mång-kulturarbete.

I det mångkulturella Sverige är det viktigt att ta tillvara olika kulturarv som finns i vårt land. Det traditionellt svenska, liksom kulturer från andra delar av världen som är rotade i Sverige, måste ha samma chanser att leva vidare. Medvetenhet om det egna landets olika kulturer är en förutsättning för att tryggt kunna välkomna nya influenser.

Ett konstruktivt mångkulturarbete måste således inbegripa kunskaper om och arbete med såväl det traditionellt svenska kulturarvet som andra kulturarv som människor i Sverige har med sig. För Stockholms del är en harmoni mellan kulturyttringar med skiftande bakgrund väsentligt för ett lyckat integrationsarbete och därmed för Stockholms framtidsutsikter. En kosmopolitisk atmosfär är dessutom en omistlig del av en levande storstad. Det krävs därför att vi framgångsrikt tillvaratar den potential och dynamik som ryms i hela Stockholm.

Reservation anfördes av vice ordförande Roger Mogert (s), ledamöterna Ann Mari Engel (v), Eva Louise Erlandsson Slorach (s) och Kerstin Wickman (mp) samt tjänstgörande ersättaren Inga Granberg (s) enligt kulturförvaltningens förslag i tjänsteutlåtandet.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 oktober 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Regeringen beslutade 2004 att utlysa 2006 till Mångkulturår i Sverige. För att på ett nationellt plan svara för samordning av genomförandet tillsattes en kommitté som också fick i uppdrag att skapa en långsiktig förändring av kulturlivet med syfte att öka den etniska och kulturella mångfalden bland de statliga kulturinstitutionerna. Syftet med Mångkulturåret var att på ett bestående sätt öka alla invånares möjligheter att delta i kulturlivet och att skapa ett samspel mellan olika kulturtraditioner. Syftet var också att skapa incitament för att offentligt finansierade kulturverksamheter på ett tydligt sätt speglar och införlivar den etniska och kulturella mångfalden i Sverige idag.

Stockholms stad antog den inbjudan som regeringen riktade till bl a kommunerna att medverka i Mångkulturåret. Kulturförvaltningen stod som samordnare för stadens kulturinstitutioner av ett svar till Mångkulturkommittén där exempel på stadens mångkulturarbete behandlades. Svaren finns samlade i *Agenda för Mångkultur* och gavs ut som en inspirationskälla till mångkulturarbete. Kulturförvaltningen deltog i Mångkulturåret på flera sätt. Invigning av Mångkulturåret skedde i Skärholmens centrum, i samarbete med Skärholmens stadsdelsförvaltning. Flera seminarier ägde rum, bl a i samarbete med Kommittén för Mångkulturåret. Under året arbetade en extern mångkulturgrupp med representanter från det fria kulturlivet för att ta fram förslag på hur förutsättningarna för mångkulturell verksamhet i staden kan förbättras. Förvaltningen tillsatte också redan 2005 en intern mångkulturgrupp som ännu arbetar för att implementera mångkulturperspektivet i kulturförvaltningens verksamheter. De båda arbetsgruppernas arbete redovisades till kulturnämnden 2007-02-20.

Utredningens slutsatser och förslag

Alla kulturer kommer till genom blandning, interaktion eller konfrontation. Kulturer som isoleras dör däremot. (Octavio Paz)

I slutbetänkandet analyseras erfarenheterna från Mångkulturåret 2006 och lämnas förslag till regeringen på hur ett fortsatt långsiktigt och ansvarsfullt arbete för en ökad mångfald i det offentligt finansierade kulturlivet kan bedrivas. Kommittén har genom metoden förhandling och förankring med kulturinstitutionerna diskuterat fram konkreta förslag till ökad mångfald i kulturlivet. De tre huvudlinjerna som kommittén arbetat med är

- Internt arbete med att förändra strukturer inom kulturlivet
- Innehållet i kulturinstitutionernas verksamhet utifrån ett mångfaldsperspektiv
- Hur kulturinstitutionerna ska lyckas nå en större och bredare publik

Kommitténs samråd med storstadskommunerna visade att endast ett fåtal av de regionala och nationella kulturinstitutionerna har samverkat med lokala aktörer under 2006. Kommittén efterlyser en större samverkan med kommuner och stadsdelar för att få fler människor att känna sig berörda och delaktiga i verksamheten. Dessutom efterlyses en större samverkan mellan institutionerna och det fria kulturlivet för att tillvarata och utbyta kunskaper och erfarenheter.

Huvudförslagen i slutbetänkandet är följande:

- *Uppdrag till 23 myndigheter, institutioner mm inom kulturområdet och konstnärliga högskolor* att fördjupa mångfaldsarbetet bl a beträffande publikarbete, rekrytering och internationellt samarbete.
- Utveckla och förstärk bidraget till *kulturpolitisk utvecklingsverksamhet* genom Kulturrådet med utökat stöd till allmän kulturverksamhet, mångkulturella och interkulturella organisationer, centrala amatörkulturorganisationer, lokalhållande organisationer och länsbildningsförbund, insatser till nationella minoriteters språk och kultur samt insatser för kultur i arbetslivet och funktionshindrades deltagande i kulturlivet.
- *Mångfald är framtiden*, ett nytt stöd förmedlat av Kulturrådet för strategisk kulturpolitisk metodutveckling för kulturell mångfald och interkulturell dialog
- *Nya mål och återrapporteringskrav i statliga kulturmyndigheters* och institutioners regleringsbrev med syfte att utveckla lokalt förankringsarbete
- Att i Förordningen för Statens kulturråd skriva in att kulturrådet har ett samlat an-

svar för frågor om kulturell mångfald

- *Mångkulturkonsulenterna* ska kunna ha andra huvudmän än landsting eller region, t ex en förening, kommun eller andra lokala aktörer
- *Fördjupad utbildning i mångfaldsfrågor* för anställda och ledamöter vid statliga kulturinstitutioner
- *Omfördelning* av resurser från *Sidas kulturbistånd* till interkulturella utvecklings-samarbeten samt till Konstnärsnämnden och fria kulturaktörer för att utveckla internationella kontaktmäklare.
- Uppdrag till Svenska institutet att se över och *förändra den Sverigebild* som används i institutets Sverigefrämjande arbete.
- Uppdrag till *Arbetsförmedlingen Kultur* att se över regler och rutiner för inskrivning av personer med utländska betyg och arbetslivserfarenheter.
- Uppdrag till *Mångkulturellt centrum i Botkyrka* att *samordna utbildningsinsatser* kring mångfald i kulturlivet.
- Uppdrag till *Intercult* att *driva ett europeiskt resurscentrum* för interkulturell dialog.
- Uppdrag till organisationen *MOI (Mångfald och inflytande)* att *utveckla ett nätverk för kulturell mångfald* för organisationer och individer inom kultursektorn

Kulturförvaltningens synpunkter

Stockholms kulturförvaltning berörs inte direkt av slutbetänkandet *Mångfald är framtiden* vars förslag riktar sig till kulturdepartementet och statliga kulturinstitutioner, stiftelser etc. Det samarbete kring seminarier och fortlöpande diskussioner som förekommit mellan kulturförvaltningens mångkulturgrupp och Kommittén för Mångkulturåret omnämns inte, annat än just invigningen av året som ägde rum samtidigt i Umeå, Göteborg, Malmö och Stockholm på uppdrag av kommittén. Kulturförvaltningen ställer sig bakom förslagen i slutbetänkandet. De tjänar till att förstärka mångfaldsarbetet inom kulturlivet samt att vitalisera kulturinstitutionerna och det nationella och internationella kulturutbytet. Flera förslag ger Statens Kulturråd en mer aktiv roll och större ansvar för mångfaldsarbetet, och Kulturrådet skulle därmed kunna vara viktig motor även för mångfaldsarbetet i kommunerna. Kulturförvaltningen stödjer också tanken att även involvera flera fria aktörer i utvecklingsarbetet. Bland de fria aktörer som nämns samarbetar och stödjer också kulturförvaltningen de som finns och verkar i Stockholm. Att förstärka dessa organisationers möjligheter och mandat kan säkert bidra till en vitaliserande debatt och förändringsarbete inom mångkulturarbetet.

Kommittén föreslår också att mångkulturkonsulenterna ska kunna ha andra huvudmän än landsting och regioner, att t ex en kommun eller förening kan stå som huvudman. Det öppnar möjligheter för Stockholms stad att, eventuellt tillsammans med en förening, ansöka hos Kulturrådet om stöd till en konsulent för att driva just de stockholmsspecifika frågorna.

Slutbetänkandet är också inspirerande för kulturförvaltningens mångkulturarbete med analyser och förslag. Bland de intressanta fördjupande essäerna som finns insprängda i rapporten tas upp bl a viktiga definitionsfrågor. Qaisar Mahmood för bl a en diskussion kring hur vi med betoning på etnicitet upprätthåller känslan av olikhet – ”vi och dom”. Bilden av Sverige, svenskhet och svensk kultur behöver därför uppdateras så att den kommer i samklang med de samtida svenskarna. Per Wirtén skriver bl a att istället för att tala om integration till varje pris, tala om respekt för varandra, rättvisa och jämlikhet. Mångkulturen fångar människor vid deras rötter (se också det inledande citatet av Octavio Paz).

Även de kvantitativa och statistiska mätmetoderna tjänar till att upprätthålla de etniska skillnaderna. Människor har ju inte bara ett etniskt ursprung, utan också en klasstillhörighet, kön, sexuell läggning, geografisk position, en funktionalitet etc. I slutbetänkandet konstateras att mångfaldsarbetet måste bedrivas utan att kvantifiera vare sig publik eller personal, eftersom detta förstärker avstånden mellan människor. Kommittén rekommenderar därför att man vid publikundersökningar nöjer sig med att via postnummer ta reda på var besökarna bor, och utifrån detta drar sina slutsatser om vilken publik man når.

Slutbetänkandet innehåller flera förslag på metoder på vad man gör för att finna en ny

publik. Här nämns t ex utvecklade webbplatser med lättlästa texter, flerspråkiga, att annonsera på främmande språk i gratistidningar, att med hjälp av olika samarbetspartner försöka sprida information. Stockholms kulturförvaltning har just givit organisationen Mångfald och Inflytande (MOI) i uppdrag att sprida information om stadens konstnärsstipendier och hederspriser för att bredda andelen sökanden. Stockholms medborgarskapsceremoni omnämns också med de fribiljetter till Skansen som delades ut i samband härmed. Olika sätt att nyansera bilden av förorten är andra goda vägar. Här nämns som exempel Järva kulturguide, som kulturförvaltningen bidragit till, där konstnärer och kulturarbetare i Järva området presenteras och marknadsförs.

Mångkulturarbetet är en viktig del i kulturförvaltningens ordinarie verksamhet. Stödet till etniska föreningar och till integrationsinsatser har från 2007 utökats med projektstödet Jalla! som ska locka nya arrangörer till kulturstödet. Kulturskolan, Stadsbiblioteket, Stadsmuseet och Kulturhuset arbetar med olika metoder för att kunna erbjuda alla stockholmare ett bra och mångkulturellt kulturutbud. Personalavdelningen planerar att genomföra en kurs för förvaltningens alla chefer om ett mångkulturellt perspektiv på personalrekrytering. Kulturförvaltningens hemsida kommer att kompletteras med flera språk och Internationella bibliotekets hemsida kommer också att användas för information om kulturförvaltningen på flera språk.